

den forstaaet. Jeg skal, idet jeg udtaler dette, gjøre opmærksom paa, at vi forsøge at ordne og løse ved Lov det, der kun bestaaer ved Lov, thi hvilkensomhelst historisk Fremstilling man end skulde ville forsøge eller kunde forsøge, at give af dette hele Spørgsmaal, saa har det faaet sin endelige Løsning 1660 og sin Udvikling i sin nuværende Skikkelse og Betydning ved Chr. V's Lov. Paa Loven alene grunder sig for Dieblifket Præsternes Nydelse af disse forskellige Gjenstande, thi det er ingen Nydelse for Kirken, men det er kun en Løn for Præsterne ved Kirkerne i Landet. Naar man saa, idet man har nægtet, at disse Midler laae under Finantsloven, tillige har indvendt, at de vedblivende umiddelbart gik fra Yderne til den Nydende, og at dette skulde paatrykke dem et særligt Stempel, saa vil jeg bede Enhver om at blade tilbage i Landets Finantshistorie, saa skulle de finde, at fast alle offentlige Bestillingsmænd, ja til en Tid kan jeg gjerne sige alle, ere blevne lønede paa lignende Maade, og at vi endnu i den seneste Tid have afløst forskjellige Bønningspecies af samme Bestaffenhed for andre Embedsmænd f. Ex. Dommerforret. Jeg skal ved denne Leilighed ogsaa paany tage fat paa den Indvending, der er gjort fra den finantsielle Betragtning Side mod paa Finantsloven at opføre Tienden først som Indtægt og dernæst foreløbig som Udgift i den samme Skikkelse. Man sagde derom, at da disse Summer slet ikke passere Statskassen, saa kunne vi ikke sige, at Finantsloven har Noget med dem at bestille, og derfor bør de være udenfor den; men Finantsloven er ikke noget Overslag over Statskassens Midler; den er et Overslag over Statens Udgifter; det er to ganske forskellige Ting, og det Exempel, jeg sag vil holde mig til, og som beviser, at vi ikke her ville gjøre noget Ryt, det er, at vi paa Indtægtsiden endnu have og fra Begyndelsen af have havt meget betydelige Indtægter, hvorfra Udgifterne forlods bleve afdragne, og de findes dog paa Finantsloven. Om disse Udgifter opsluge den hele Indtægt, eller om de lade et Overskud blive tilbage for Statskassen,

det forandrer ikke dens Character. Disse Udgifter forlods afdragne have aldrig været i Statskassen, men de have ligesfuldt været paa Finantsloven; saaledes maa det ogsaa komme, og saaledes bør det komme med samtlige Tiender, Præstegaarde og alt dermed beslægtet Gods. Dette er det haandfaaede Pant, vi først skulle have paa, at der er en alvorlig Mening med at udvilde en Folketirke, som ikke skal frigjøre sig fra Statens Indflydelse gennem den Magt, der ligger i Betalingsmidlet. Vi skulle bestandig fastholde, at saaledes som Grundloven nu foreligger, bestaaer der to Paragrapher, som afgjøre Folketirkens Stilling. Den ene er § 3, der siger: „Den evangelisk-lutheriske Kirke er den danske Folketirke og understøttes som saadan af Staten“, — understøttes altsaa, saalænge den af Staten betragtes som at være Folketirke. Dersom Staten gav den Midler, som den selv raadede over, saa vilde Staten ikke mere kunne sige: nu er denne Kirke ikke længer Folketirke, og derfor skal den ikke understøttes af Staten, thi Kirken havde da taget hele sin Understøttelse med sig og var Herre derover, om den end var nok saa ufølgelig. Der er dernæst § 80, som siger: „Folketirkens Forsatning ordnes ved Lov.“ Naar den § ikke har kunnet gribe mere om sig, ikke har kunnet udtale noget Mere ved Siden af den anden, saa ligger deri en Erkjendelse af, at den Folketirke, hvorom der her hovedsagelig kan være Tale, kun er den, som efter sit aandelige Samfunds Natur ikke kan være Gjenstand for verdslige Love, som udgaae fra en Forsamling, der atter udgaaer fra et Folk, der har fuldkommen Religionsfrihed; det ligger i Sagens Natur, at Mænd med ganske forskellige religiøse Anskuelser ikke kunne sidde her og afgjøre, hvorledes det christelige kirkelige Samfunds indre aandelige Væsens Særkjender skulle træde frem som saadanne i det ydre kirkelige Liv, men ligesaafuldt maa det være vist, at kun Statsmagten i sin Heelhed kan bestemme, hvad der til en given Tid kan siges at være Folketirke og som saadan bør faae Understøttelse af Staten.